

บทที่ 5

อุปสรรคและปัจจัยซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของสหประชาชาติ ในการแก้ไขวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต

จากบทบาทของสหประชาชาติในการแก้ไขวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต ดัง
ได้กล่าวมาแล้วในบทต่าง ๆ ข้างต้น ได้เข้าไปสู่ความสำเร็จในการผลักดันอิรักให้
ถอนทหารออกไปจากคูเวตและฟื้นฟูบูรณภาพเหนือดินแดนคูเวตได้ดังเดิมตามความ
มุ่งหมายที่ปรากฏในข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงที่ 660 (1990)

แต่ในการดำเนินการแก้ไขวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต สหประชาชาติต้อง
ประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการอย่างมาก ในขณะที่เดียวกันก็มีปัจจัย
บางประการที่เกื้อหนุนต่อการดำเนินการของสหประชาชาติด้วย ดังนั้นในบทนี้
มุ่งหมายศึกษาถึงอุปสรรค และปัจจัยเหล่านี้ เพื่อจะได้ทราบถึงประสิทธิภาพใน
การแก้ไขวิกฤติการณ์นี้โดยสหประชาชาติ ซึ่งจะแยกศึกษาดังนี้

1. อุปสรรคและข้อขัดข้องในการแก้ไขวิกฤติการณ์โดยสหประชาชาติ
2. ปัจจัยเกื้อหนุนสหประชาชาติในการแก้ไขวิกฤติการณ์

1. อุปสรรคและข้อขัดข้องในการแก้ไขวิกฤติการณ์โดยสหประชาชาติ

ในการแสดงบทบาทของสหประชาชาติ ในการแก้ไขวิกฤติการณ์อิรัก-
คูเวตนี้ มิได้ประสบความสำเร็จ ดังที่คาดหวังไว้ในทุกเรื่อง ทั้งนี้เนื่องจากมี
อุปสรรคและข้อขัดข้องบางประการ ซึ่งอาจเกิดจากลักษณะขององค์กรผู้ปฏิบัติหรือ
โดยข้อจำกัดของมาตรการต่าง ๆ ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการดำเนินการมาตรการ

แก้ไขวิกฤติการณ์นี้ ต้องลดถอยลงหรือมีประสิทธิภาพอยู่ในวงจำกัดซึ่งอุปสรรคและข้อขัดข้องเหล่านี้ได้แก่

- 1.1 อุปสรรคจากการขาดศักยภาพของคณะกรรมการความมั่นคงในทางพฤตินัย
- 1.2 อุปสรรคในการปิดล้อมทางอากาศ
- 1.3 อุปสรรคการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากมนุษยธรรม
- 1.4 อุปสรรคจากความขัดแย้งทางศาสนาและวัฒนธรรม
- 1.5 อุปสรรคจากประชาชนของรัฐที่ร่วมในกองกำลังนานาชาติ
- 1.6 อุปสรรคจากความแตกต่างในระดับความร่วมมือของบรรดารัฐต่าง ๆ
- 1.7 อุปสรรคจากสถานการณ์ตัวประกัน

1.1 อุปสรรคจากการขาดศักยภาพของคณะกรรมการความมั่นคงในทางพฤตินัย

จากการที่ได้มีการจัดตั้งกองกำลังสหประชาชาติ ตามกฎบัตรสหประชาชาติมาตรา 43 ข้อ 1 เป็นผลให้คณะกรรมการความมั่นคงมีกำลังอำนาจในการบังคับของตนเองในการรักษาสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ คงเพียงพออาศัยมาตรการตามข้อตกลงเฉพาะกาลในมาตรา 106 กฎบัตรสหประชาชาติ ที่ให้รัฐสมาชิกถาวรคณะกรรมการความมั่นคงร่วมกันดำเนินการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศเท่านั้น ดังนั้นแนวทางการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ จึงขึ้นอยู่กับการผลักดันไปในแนวทางที่รัฐสมาชิกถาวรคณะกรรมการความมั่นคงต้องการ ซึ่งหากรัฐสมาชิกถาวรคณะกรรมการความมั่นคงมีความเห็นในแนวทางที่ขัดแย้งกัน คณะมนตรีความมั่นคงย่อมอาจปฏิบัติหน้าที่ได้แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งหากรัฐสมาชิกถาวรคณะกรรมการความมั่นคงมีความเห็นร่วมกันใน

แนวทางเดียวกัน ข้อมติที่คณะมนตรีความมั่นคงออกมานั้น ก็อาจเป็นเพียงพื้นฐาน การยอมรับทางกฎหมายต่อการกระทำของรัฐสมาชิกถาวรคณะมนตรีความมั่นคงเท่า นั้น เพียงแต่เป็นการจำกัดให้อยู่ในกรอบของวัตถุประสงค์ของสหประชาชาติ

ในวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต จะเห็นได้ว่าสหรัฐอเมริกาเป็นแกนนำ ในการดำเนินมาตรการของคณะมนตรีความมั่นคงโดยตลอด ตั้งแต่การขอให้ คณะมนตรีความมั่นคงพิจารณาการบุกคูเวตของอิรักในวันที่ 2 สิงหาคม 1990 เป็นต้นมา และเป็นที่น่าสังเกตุว่า ในการที่สหรัฐอเมริกาได้จัดส่งกองกำลังของตนไปยังซาอุดีอาระเบียด้วยเหตุผลที่ว่าเพื่อการป้องกันซาอุดีอาระเบีย ตามมาตรการป้องกันร่วมกันตามกฎบัตรสหประชาชาติ มาตรา 51 นั้น ขนาดของกองกำลังมีมากเกินไปจนความจำเป็นที่จะป้องกันซาอุดีอาระเบีย จนน่าจะเป็นการเตรียมการเพื่อทำ สงครามกับอิรักมากกว่า แต่อย่างไรก็ดีปัจจุบันมิได้มีองค์การใดที่จะกำหนดขนาด ของความจำเป็นในการป้องกันได้ จึงเป็นดุลยพินิจของรัฐผู้รักษากำลังในการป้องกัน เองในการดำเนินการ ในขณะที่ฝรั่งเศสได้ประกาศอย่างชัดเจนว่า จะใช้กำลัง ภายใต้อำนาจของสหประชาชาติเท่านั้น และได้ส่งกำลังทางภาคพื้นดินไปยัง วิกฤติการณ์ เมื่อคณะมนตรีความมั่นคงได้มีมติที่ 678 (1990) ให้อำพันตึงกองกำลัง นานาชาติปฏิบัติการทางทหารได้ ในทำนองเดียวกันสหภาพโซเวียตได้แจ้งว่า ต้องการให้มีการแก้ไขวิกฤติการณ์โดยสันติวิธี และหลีกเลี่ยงการใช้กำลังเช่นเดียวกับจีนที่มีท่าทีในลักษณะเดียวกัน และในการปฏิบัติการทางทหารในวิกฤติการณ์นี้ มิได้กระทำโดยการกำกับดูแลของคณะมนตรีความมั่นคงแต่อย่างใดบทบาทในการปฏิบัติการส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับผู้บัญชาการกองกำลังนานาชาติ คือนายพลนอร์แมน ชวาร์คอร์ป ซึ่งเป็นผู้บัญชาการทหารสหรัฐอเมริกาในกองกำลังนานาชาติ

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การแก้ไขวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวตนั้น คณะมนตรีความมั่นคงเป็นเพียงองค์การที่ออกข้อมติกำหนดแนวทางของมาตรการ และเป็นฐานรองรับความชอบธรรมในการดำเนินการเท่านั้น มิได้มีศักยภาพทาง

พศัตินัยต่อการแก้ไขวิกฤติการณ์แต่อย่างใด

1.2 อุปสรรคในการปิดล้อมทางอากาศ

เนื่องจากลักษณะของการคมนาคมทางอากาศนั้น อากาศยานสามารถที่จะบินจากน่านฟ้าอาณาเขตไปได้ในทุกทิศทางในระดับเพดานบินต่าง ๆ และไม่สามารถหยุดหรือบังคับให้เดินทางกลับได้ง่าย เหมือนการคมนาคมทางเรือ ดังนั้นการปิดล้อมทางอากาศจึงกระทำได้ยาก ซึ่งพอจะวิเคราะห์ถึงอุปสรรคสำคัญได้ 2 ประการ คือ¹

ประการแรก จากข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงที่ 670 (1990) นั้นได้ให้อำนาจบรรดารัฐต่าง ๆ ร่วมกันหยุดเพื่อตรวจค้น หรือสกัดกั้นขัดขวางอากาศยาน ที่ละเมิดมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่ออิรัก ตามข้อมติที่ 661 (1990) แต่ข้อมติดังกล่าวมิได้ให้อำนาจกับรัฐต่าง ๆ ในการทำลายหรือเข้าโจมตีอากาศยานที่ฝ่าฝืนมาตรการตามข้อมตินั้น ดังนั้นหากมีอากาศยานใดฝ่าฝืนมาตรการตามข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงดังกล่าว บรรดาอากาศยานรบของกองกำลังนานาชาติคงมีอำนาจในการที่จะยิงเตือนเท่านั้น แต่ไม่มีอำนาจที่จะทำลายอากาศยานดังกล่าว เพราะจะขัดต่อกรอบอำนาจที่คณะมนตรีความมั่นคงกำหนดไว้ และอาจถูกรัฐต่าง ๆ ประณามได้ เหมือนอย่างกรณีที่เรือรบสหรัฐอเมริกาที่ดำเนินมาตรการคุ้มกันกองเรือบรรทุกน้ำมันของคูเวตในอ่าวเปอร์เซียยิงเครื่องบินโดยสารอิหร่านตกด้วยความเข้าใจผิดว่าเป็นเครื่องบินรบเมื่อปี 1988 ทำให้ผู้โดยสารชาวอิหร่านเสียชีวิต 290 คน อีกทั้งยังคงทวนเกรงว่า อิรักอาจนำชาวต่างชาติซึ่งถูกกักเป็นตัวประกันในอิรักและคูเวตร่วมเดินทางไปกับอากาศยานด้วยเพื่อป้องกันมิให้ถูกโจมตี

¹ "The Economist" (8 September 1990), p. 52

ประการที่สอง การปฏิบัติการของรัฐต่าง ๆ แม้กระทำไปตามกรอบอำนาจของข้อมติคณะมนตรีความมั่นคง แต่ยังคงต้องเคารพในอธิปไตยของรัฐอื่นด้วย จะไปละเมิดไม่ได้ จึงทำให้เครื่องบินเตือนภัยล่วงหน้าแบบ AWAC ของกองกำลังนานาชาติที่สามารถตรวจสอบอากาศยานต่าง ๆ ไม่อาจบินเข้าไปเหนือน่านฟ้าของจอร์แดน ตุรกี ซีเรีย และอิหร่าน ซึ่งมีพรมแดนติดต่อกับอิรักได้ ดังนั้นอากาศยานที่จะติดต่อกับอิรัก จึงอาจเสีตรอดได้โดยผ่านทางน่านฟ้าของประเทศเหล่านี้ ซึ่งมีมาตรการการป้องกันภัยทางอากาศอยู่ในระดับต่ำ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ยังคงมีหนทางที่จะหลีกเลี่ยงการปิดล้อมทางอากาศนี้ได้ ซึ่งอาจเป็นผลให้มาตรการดังกล่าว ไม่บรรลุผลสมบูรณ์ดังคาดหวัง ซึ่งการปิดล้อมทางอากาศในลักษณะนี้ได้เคยใช้ในระหว่างปี 1948-1949 โดยสหภาพโซเวียตได้ปิดล้อมเมืองเบอร์ลินตะวันตกเป็นผลให้ชาวเบอร์ลินประมาณ 2 ล้านคน ต้องประสบความลำบากเป็นเวลาถึง 10 เดือน แต่สหภาพโซเวียตคงยอมให้มีการขนส่งทางอากาศได้ ซึ่งสหรัฐอเมริกาและยุโรปตะวันตกได้ร่วมกันส่ง เครื่องอุปโภคและบริโภคไปยังเบอร์ลินตะวันตกโดยทางอากาศ ในลักษณะเดียวกันนั้น ในวิกฤติการณ์นี้ จอร์แดน เยเมน ลิเบีย และซูดาน พร้อมที่จะให้การช่วยเหลือในด้านเครื่องอุปโภคบริโภคแก่อิรัก และอิรักมีกองอากาศยานใหญ่เพียงพอที่จะทำการขนส่งความช่วยเหลือดังกล่าวได้ หากกองอากาศยานของอิรักสามารถหลีกเลี่ยงการตรวจจับของกองกำลังนานาชาติได้ ก็จะเป็นผลให้มาตรการดังกล่าวไม่อาจสัมฤทธิ์ผล

1.3 อุปสรรคการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากมนุษยธรรม

แม้ว่าการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่ออิรักตามข้อมติคณะมนตรีความมั่นคง จะกระทำอย่างได้ผลทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศก็ตาม แต่ยังมีหนทางหนึ่ง ซึ่งมาตรการต่างๆ ไม่สามารถสกัดกั้นการจัดส่งเครื่องอุปโภค

และบริเวศต่าง ๆ ไปยังอิรักได้ หนทางนั้นคือ "มนุษยธรรม"²

เนื่องจากมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่ออิรักนั้นได้มีข้อ
ยกเว้นในสถานการณ์ทางด้านมนุษยธรรมโดยในข้อมติที่ 661 (6 สิงหาคม 1990)
ในข้อ 3 (C) และข้อ 4 ให้อยกเว้นการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจสำหรับยา และ
อาหาร ในกรณีที่สถานการณ์ทางมนุษยธรรมบัง, ข้อมติที่ 666 (13 กันยายน
1990) คณะมนตรีความมั่นคงอนุมัติการจัดส่งอาหารให้กับอิรักและคูเวต ในกรณีที่
เกิดสถานการณ์ที่จำเป็นทางด้านมนุษยธรรม แต่จะต้องดำเนินการโดย
สหประชาชาติ หน่วยงานในลักษณะเดียวกันเท่านั้น และได้ยืนยันว่าการคว่ำบาตร
ไม่รวมถึงการรักษาโรคด้วย และข้อมติที่ 670 (25 กันยายน 1990) ในข้อ 3
ให้อยกเว้นการปิดล้อมทางอากาศต่ออิรักและคูเวต เมื่อเป็นการติดต่อในด้าน
มนุษยธรรม จากข้อยกเว้นของมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจเหล่านี้ ทำให้
รัฐต่าง ๆ หลายรัฐใช้อ้างเป็นเหตุผลในการจัดส่งอาหารและยาไปยังอิรักได้ เช่น
จอร์แดน ทั้งนี้เพราะการที่จะกำหนดหรือตรวจสอบว่าสถานการณ์ใด จึงจะจัดว่า
เป็นสถานการณ์ความจำเป็นทางมนุษยธรรมในวิกฤตการณ์นี้ เป็นไปอย่างลำบาก
อันเนื่องมาจากความสามารถอันจำกัดของคณะกรรมการสิทธิการของคณะมนตรีความมั่นคง
เพื่อการสอดส่องมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ ในการรับทราบถึงข้อเท็จจริง
ในข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ทางมนุษยธรรมนั้นจึงเป็นผลให้มาตรการคว่ำบาตร
ทางเศรษฐกิจต่ออิรักไม่สามารถบรรลุผลได้อย่างเต็มที่ตามที่คาดหวังไว้

ในทางตรงข้ามการเป็นอุปสรรคในการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ
ของสถานการณ์ในเหตุผลทางมนุษยธรรมนี้ ได้ส่งผลดีต่อมาตรการต่าง ๆ ของ
คณะมนตรีความมั่นคงด้วย โดยเฉพาะในด้านการยอมรับจากรัฐต่าง ๆ ต่อข้อมติ

² "Time" (17 September 1990), p. 18

ของคณะมนตรีความมั่นคงว่า ได้วางอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ และหลักความยุติธรรมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ เพราะวิกฤติการณ์นี้จะมีสาเหตุจากการกระทำของอิรักก็ตาม แต่ในอีกแง่มุมหนึ่งประชาชนซึ่งเป็นพลเรือนอิรักมิได้มีส่วนกับการเริ่มต้นวิกฤติการณ์นี้แต่อย่างใด ถึงแม้จะไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลร้ายที่อาจมีต่อประชาชนอิรักจากมาตรการของสหประชาชาติก็ตาม แต่ก็ควรให้โอกาสการอยู่รอดแก่ประชาชนอิรักเหล่านั้นด้วย

ดังนั้น ขอยกเว้นในการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่ออิรักด้วยเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมนี้ แม้จะเป็นอุปสรรคที่ทำให้ประสิทธิภาพของมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต้องลดลง แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีส่วนช่วยเหลือให้มาตรการของคณะมนตรีความมั่นคงได้รับการยอมรับจากบรรดารัฐต่างๆ มากขึ้น

1.4 อุปสรรคจากความขัดแย้งทางศาสนาและวัฒนธรรม

กองกำลังนานาชาติที่ได้จัดตั้งขึ้น เพื่อป้องกันชาอูดีอารเบียในขณะก่อนที่คณะมนตรีความมั่นคงจะมีข้อมติที่ 678 (1990) อนุมัติให้ใช้กำลังบังคับต่ออิรักนั้น ประกอบด้วยกองกำลังจากรัฐต่าง ๆ ซึ่งมีได้เป็นอิสลามรวมอยู่ด้วย และบางรัฐโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาได้มีทหารหญิงประจำการในกองทัพด้วย ซึ่งขัดต่อวัฒนธรรมมุสลิมหลายประการ โดยเฉพาะสตรีมุสลิมที่ต้องแต่งกายมิดชิดตามวัฒนธรรมของตน ซึ่งจุดต่างๆ เหล่านี้เองได้ถูกผู้นำอิรักหยิบยกขึ้นมาโจมตีว่าเป็นการ "รุกรานอิสลาม" และขยายผลเรียกร้องให้บรรดารัฐอิสลามต่อต้าน โดยหวังที่จะขยายผลให้เป็น "สงครามศักดิ์สิทธิ์" (Jihad) และประชาชนในรัฐอิสลามหลายรัฐก็ได้ประท้วงรัฐบาลของชาอูดีอารเบีย ต่อการที่ฝักกองกำลังของรัฐที่มิใช่อิสลามประจำการอยู่ในเมือง Mecca และ Medina ซึ่งเป็นเมืองสำคัญทางศาสนาอิสลาม จากเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการดำเนิน

การของกองกำลังนานาชาติอย่างยิ่ง โดยเฉพาะรัฐบาลของรัฐอิสลามต่าง ๆ หากถูกกดดันจากประชาชนของตน ย่อมจะอยู่ในฐานะที่จะปฏิบัติตนลำบากในการที่จะร่วมมือกัน เพื่อแก้ไขวิกฤติการณ์ เช่น ในปากีสถาน ซึ่งส่งกำลังมาร่วมในกองกำลังนานาชาติ แต่ประชาชนจำนวนมากกลับสนับสนุนอิรัก และประกาศรับอาสาสมัครช่วยอิรักรบกับกองกำลังนานาชาติ และในมอร็อกโค ซึ่งส่งทหารมาร่วมกับกองกำลังนานาชาติเช่นกัน ประชาชนจำนวนกว่า 300,000 คน มาร่วมชุมนุมกันสนับสนุนอิรักและคัดค้านรัฐบาลมอร็อกโค ซึ่งการชุมนุมนี้นับว่าใหญ่ที่สุดนับแต่มอร็อกโคได้รับเอกราชในปี 1956³

อย่างไรก็ตาม อุบสรรคเหล่านี้ก็ได้รับการแก้ไขจนลุ่สว่างไปเมื่อได้มีการเคลื่อนย้ายกองกำลังของรัฐที่มิใช่อิสลามออกจากเมือง Mecca และ Medina โดยได้มอบหมายให้กองกำลังของรัฐอิสลามเข้ามารักษากาญแทน นอกจากนี้ในการประชุม World Muslim League นั้น ชาอูตืออารเบียได้จัดทำให้มีการประชุมที่เมือง Mecca⁴ ทั้งนี้เพื่อแสดงให้รัฐอิสลามและชาวมุสลิมต่าง ๆ ได้เห็นว่ามิได้มีอิทธิพลจากศาสนาอื่นอยู่เหนือแผ่นดินอิสลามแต่อย่างใด ประกอบกับกองกำลังนานาชาตินี้มีรัฐอิสลามเข้าร่วมด้วย คือ อียิปต์ ซีเรีย และมอร็อกโค ดังนั้นข้อกล่าวหา "การรุกรานอิสลาม" ของอิรักจึงไม่เป็นความจริง นอกจากนี้บรรดารัฐต่าง ๆ ที่มิใช่อิสลามต่างก็ได้ออกกฎระเบียบมาใช้บังคับในกองทัพของตนอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้เกิดกรณีอันอาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางศาสนาและวัฒนธรรม อันจะส่งผลกระทบต่อความร่วมมือระหว่างรัฐ ในการแก้ไขวิกฤติการณ์ได้

³ Maha Azzam, "The Gulf Crisis: Preceptions in the Muslim World", International Affairs, 3 (1991). p. 473-478.

⁴ "The Economist", (22 September 1990), p. 55.

1.5 อุปสรรคจากประชาชนของรัฐที่ร่วมในกองกำลังนานาชาติ

แม้ว่าการที่อิรักถูกรานควเวต จะถูกประณามจากรัฐบาลของรัฐต่าง ๆ ก็ตาม แต่เมื่อรัฐบาลของรัฐต่าง ๆ ประสงค์จะจัดส่งกองกำลังของตนไปร่วมปฏิบัติการ ในวิกฤติการณ์ดังกล่าว เพื่อให้ข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงสัมฤทธิ์ผล กลับได้รับการคัดค้านจากประชาชนของรัฐนั้น ๆ ทั้งนี้เพราะประชาชนของรัฐนั้นเกรงจะเกิดความสูญเสียแก่กองกำลัง ซึ่งประกอบไปด้วยเพื่อนร่วมชาติของตน และมีความเห็นว่า การสนับสนุนการปฏิบัติการในวิกฤติการณ์ ตามข้อมติคณะมนตรีความมั่นคงนั้น เป็นสิ่งควรกระทำเท่าที่ไม่เกิดความสูญเสียแก่ชีวิตของเพื่อนร่วมชาติ ดังนั้นแม้ว่ารัฐบาลต่าง ๆ จะมีความเห็นว่า ควรร่วมดำเนินการตามข้อมติคณะมนตรีความมั่นคง แต่เสียงของประชาชนในรัฐก็เป็นสิ่งที่ไม่อาจละเลยได้ เพราะหมายถึงเสถียรภาพและความมั่นคงของรัฐบาล อย่างเช่น

กรณีสหรัฐอเมริกา กระทรวงกลาโหม ได้ประมาณการว่า อาจมีทหารสหรัฐอเมริกาต้องเสียชีวิตถึง 20,000-30,000 คน ในการทำสงครามกับอิรัก⁵ ประชาชนสหรัฐอเมริกาบางส่วนได้คัดค้านการส่งกำลังทหารไปยังวิกฤติการณ์ ทั้งนี้ เพราะเกรงว่าอาจต้องพบกับความสูญเสียเหมือนอย่างในสงครามเวียดนามและไม่เห็นความจำเป็นที่จะส่งทหารไปคุ้มครองแหล่งทรัพยากรน้ำมัน ในเมื่อสหรัฐอเมริกาก็มีแหล่งน้ำมันสำรองในประเทศเพียงพออยู่แล้ว จนกระทั่งผู้นำสหรัฐต้องปฏิเสธว่า สหรัฐอเมริกามีได้ส่งทหารไปเพื่อแลกกับน้ำมัน แต่กระทำไปเพื่อรักษากฎเกณฑ์แบบแผนในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ เพื่อให้กฎเกณฑ์ดังกล่าวได้รับความเคารพ และเป็นการจัดระเบียบโลก (New World Order) จนกระทั่งประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วย โดยจากการสำรวจประชามติ

⁵ "The Economist", (8 September 1990), p. 51.

ของคนสหรัฐอเมริกา โดย Washington Post และสำนักข่าว ABC พบว่าคนอเมริกันร้อยละ 75 เห็นด้วยกับการใช้กำลังบังคับให้อิรักถอนทหารไปจากคูเวต และให้ทหารสหรัฐอเมริกาประจำการในซาอุดีอาระเบีย จนกว่าอิรักจะถอนทหารจากคูเวต⁶

กรณีของฝรั่งเศส ฝรั่งเศสมีความผูกพันกับอาหรับ รวมทั้งอิรัก เป็นเวลานาน สืบเนื่องจากเป็นเจ้าของอาณานิคมในอดีต จนกระทั่งอิรักบุกเข้าไปในสถานทูตฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 14 กันยายน 1990 และจับกุมตัวชาวฝรั่งเศส 7 ฝรั่งเศสจึงจัดส่งกองกำลังของตนเข้าร่วมในกองกำลังนานาชาติ แต่ได้รับการคัดค้านอย่างหนักจากพรรคคอมมิวนิสต์ (Communist Front) และพรรคชาตินิยมขวาจัด (Far-right National Front) ซึ่งเห็นด้วยว่าการกระทำของอิรักนั้นไม่ชอบต่อกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ไม่ต้องการให้มีการแทรกแซงทางทหาร ควรปล่อยให้เป็นการแก้ไขของชาวอาหรับเอง⁸

กรณีของเยอรมันนั้น การจัดส่งกองกำลังไปร่วมกับกองกำลังนานาชาติถูกคัดค้านจากพรรคเสรีประชาธิปไตย (Free Democrats) ซึ่งเป็นพรรคร่วมรัฐบาล และพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democrats) ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านให้พิจารณาภายหลังการรวมเยอรมันในวันที่ 3 ตุลาคม 1990 เสียก่อน ประกอบกับเยอรมันถูกจำกัดมิให้ใช้กำลัง เนื่องจากเป็นรัฐฝ่ายผู้แพ้ในสงครามโลกครั้งที่สอง และจากการสำรวจประชามติคนเยอรมัน คัดค้านการส่งกำลังไปยังวิกฤติการณ์ถึงร้อยละ 54⁹

⁶ "The Economist", (15 September 1990), p. 39.

⁷ "Bangkok Post", 22 September 1990. p. 53-54

⁸ "The Economist", 22 September 1990. p. 53-54

⁹ Ibid, p. 54

จากกรณีต่าง ๆ เหล่านี้ จะเห็นได้ว่าการที่จะตัดสินใจส่งกองกำลังของรัฐเหล่านี้ ไปร่วมกับกองกำลังนานาชาตินั้น ไม่อาจกระทำได้โดยปราศจากความเห็นชอบของประชาชน จึงทำให้การดำเนินการต้องล่าช้า ขึ้นอยู่กับว่ารัฐบาลใดจะยินยอมให้ประชาชนเห็นชอบกับรัฐบาลได้เร็วแค่ไหน

1.6 อุปสรรคจากความแตกต่างในระดับความร่วมมือของบรรดารัฐต่างๆ

แม้ว่าการปฏิบัติการระงับวิกฤติการณ์ อิรัก-คูเวตนี้ จะได้รับความร่วมมือจากบรรดารัฐต่าง ๆ จำนวนมากก็ตาม แต่ความร่วมมือของบรรดารัฐต่าง ๆ มิได้เป็นความร่วมมืออย่างเสมอภาค และบางรัฐยังมีความเห็นคัดค้านทั้งนี้ เนื่องจากความแตกต่างในศักยภาพของรัฐ นโยบายรัฐ และผลกระทบที่รัฐนั้น ๆ ได้รับความจากวิกฤติการณ์นี้ ซึ่งอาจแยกแยะกลุ่มรัฐต่าง ๆ ในวิกฤติการณ์นี้ได้ดังนี้¹⁰

1. รัฐที่เป็นผู้นำและพร้อมที่จะปฏิบัติการใด ๆ ในทุกวิถีทาง เพื่อให้บรรลุถึงการปลดปล่อยคูเวต ได้แก่ สหรัฐอเมริกา
2. รัฐที่พร้อมจะเข้าร่วมในการปฏิบัติการใด ๆ เพื่อปลดปล่อยคูเวต แต่ไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะเป็นผู้นำในการปฏิบัติการได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส ชาติอ่าวเปอร์เซีย และซีเรีย เป็นต้น
3. รัฐที่พร้อมจะให้การสนับสนุนในการปฏิบัติต่างๆ โดยทางอื่น เช่น ทางการเงิน แต่ไม่ประสงค์จะเข้าร่วมในการปฏิบัติการทางทหารแต่อย่างใด ได้แก่ ญี่ปุ่น และเยอรมัน

¹⁰ Barry Buzan, "New Pattern of Global Security in the Twenty-First Century", International Affairs, 3 (1991). p. 437.

4. รัฐที่ต้องการจะให้การสนับสนุนการปฏิบัติการโดยการลงมติ และแสดงความเห็นสนับสนุน แต่ไม่ประสงค์จะมีส่วนร่วมใด ๆ ในวิกฤติการณ์นี้ โดยทางอื่น รัฐต่าง ๆ เหล่านี้มีจำนวนมาก ได้แก่ สหภาพโซเวียต จีน เดนมาร์ก เป็นต้น

5. รัฐที่ไม่สนับสนุนหรือมีส่วนร่วมกับวิกฤติการณ์ แต่พร้อมที่จะ ยอมตามข้อมติคณะมนตรีความมั่นคง รัฐต่าง ๆ เหล่านี้ มักจะเป็นรัฐที่ไม่ได้รับ ผลกระทบจากวิกฤติการณ์ หรืออยู่ห่างไกลจากภูมิภาคนี้มากเกินกว่าศักยภาพของรัฐ จะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ เช่น รัฐในกลุ่มลาตินอเมริกา ยกเว้นอาร์เจนตินา เป็นต้น

6. รัฐที่คัดค้านการดำเนินการมาตรการของสหประชาชาติ โดยการลงมติและแสดงความเห็น แต่ไม่แสดงการต่อต้านหรือขัดขวางโดยการแสดงออก ในทางอื่น ได้แก่ เยเมน คิวบา และจอร์แดน

7. รัฐที่เป็นปฏิปักษ์ ได้แก่ อิรัก

เมื่อระดับความร่วมมือของรัฐต่าง ๆ มีความแตกต่างกันดังนี้แล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินการแก้ไขวิกฤติการณ์นี้ในระดับหนึ่ง แต่เนื่องจากรัฐในกลุ่มที่ 1, 2 และ 3 มีศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินการแก้ไข วิกฤติการณ์ร่วมกันได้ ประกอบกับรัฐในกลุ่มที่ 4 ซึ่งมีจำนวนมากมีความเห็นคล้อย วนแนวทางเดียวกัน จึงไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการ จึงสามารถแก้ไข วิกฤติการณ์นี้ได้สำเร็จในที่สุด

1.7 อุปสรรคจากสถานการณ์ตัวประกัน

เมื่ออิรักยึดคูเวตได้แล้ว ได้ห้ามมิให้ชาวต่างชาติโดยเฉพาะ ชาวที่มีอาชีพรับเดินทางออกนอกประเทศอิรักและคูเวต และได้ปฏิบัติต่อชาว ต่างชาติเหล่านี้ในฐานะตัวประกัน และได้จัดส่งชาวต่างชาติบางส่วนไปยังจุด

ยุทธศาสตร์ต่างๆ ในอิรักและคูเวต ที่คาดว่าอาจถูกโจมตีจากกองกำลังนานาชาติ โดยอิรักเรียกการกระทำนี้ว่า "ปฏิบัติการโล่คุ้มมนุษย์" (Human Shields Operation) และเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินนโยบายของอิรักต่อมาตรการต่างๆ ของสหประชาชาติที่กระทำต่ออิรัก โดยใช้ตัวประกันเหล่านี้เป็นเงื่อนไขต่อรองในการเจรจากับรัฐของตัวประกัน¹¹ และสร้างความแตกแยกในความร่วมมือระหว่างรัฐต่างๆ ซึ่งนโยบายนี้ได้ประสบความสำเร็จในบางส่วน เช่น ในการเจรจากับ นาย Kurt Waldheim ประธานาธิบดีออสเตรีย และปล่อยตัวประกันชาวออสเตรียให้เดินทางกลับประเทศ พร้อมนาย Kurt Waldheim ซึ่งต่อมาออสเตรียได้มีท่าทีผ่อนปรนต่ออิรักลง แต่ในขณะที่เดียวกันนโยบายของอิรักเกี่ยวกับตัวประกันนี้ ได้รับการต่อต้านจากรัฐหลายรัฐ ในยุโรปตะวันตกและอเมริกา เช่น ฝรั่งเศสได้ปฏิเสธที่จะเจรจากับอิรักเป็นการเฉพาะในกรณีตัวประกันชาวฝรั่งเศส แต่ยืนยันที่จะให้มีการปล่อยตัวประกันทุกชาติทันทีโดยไม่มีเงื่อนไข

จากการดำเนินนโยบายของอิรักเกี่ยวกับตัวประกันนี้ ทำให้บรรดารัฐต่าง ๆ ไม่กล้าที่จะปฏิบัติการรุนแรงต่ออิรักในทันที เพราะเกรงว่าจะเกิดอันตรายต่อตัวประกัน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้นำอิรักได้เคยประกาศว่า มาตรการใด ๆ ที่ส่งผลร้ายต่ออิรักนั้น บรรดาตัวประกันทั้งหมดจะต้องได้รับผลร้ายนั้น ก่อนชาวอิรัก อย่างไรก็ตามก็ดีหลังจากถูกกดดันจากมาตรการต่างๆ ของสหประชาชาติอย่างหนัก อิรักก็ได้ยินยอมปลดปล่อยตัวประกันทั้งหมดให้เดินทางกลับประเทศได้ในวันที่ 6 ธันวาคม 1990

¹¹ "Newsweek", (3 September 1990), p. 24-25.

2. ปัจจัยเกื้อหนุนสหประชาชาติในการแก้ไขวิกฤติการณ์

ตามที่ได้กล่าวถึงบทบาทต่างๆของสหประชาชาติในการแก้ไขวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต ไปแล้วในบทข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่านอกจากความสำเร็จในการผลักดันให้อิรักถอนทหารออกจากคูเวตซึ่งเกิดจากความพยายามของสหประชาชาติแล้ว ยังมีปัจจัยเกื้อหนุนต่าง ๆ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมที่ทำให้สหประชาชาติสามารถดำเนินการแก้ไขวิกฤติการณ์ได้อยู่หลายประการ ซึ่งควรที่จะได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยเกื้อหนุนต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อเข้าใจถึงความมีประสิทธิภาพของการดำเนินการโดยสหประชาชาติ โดยจะทำการวิเคราะห์ถึงปัจจัยเหล่านี้ คือ

- 2.1 การยอมรับศักยภาพในทางนิตินัยของคณะมนตรีความมั่นคง
- 2.2 การร่วมมือของสหภาพโซเวียตกับสหประชาชาติ ในการแก้ไขวิกฤติการณ์
- 2.3 การสิ้นสุดของสงครามเย็น
- 2.4 ศักยภาพในการทำสงครามของกองกำลังนานาชาติ

2.1 การยอมรับศักยภาพในทางนิตินัยของคณะมนตรีความมั่นคง

โดยที่คณะมนตรีความมั่นคงเป็นองค์กรหลักองค์กรหนึ่งของสหประชาชาติ มีหน้าที่หลักในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยกระทำการในนามสมาชิกทั้งปวง และรัฐต่าง ๆ ที่มีพันธกรณีตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติในอันที่จะร่วมกันรักษาสันติภาพและให้ความร่วมมือกับคณะมนตรีความมั่นคงในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อบรรลุถึงจุดประสงค์ตามกฎหมายบัตรสหประชาชาตินั้น ซึ่งในวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวตนี้ คณะมนตรีความมั่นคงมีบทบาทสำคัญ ในการออกข้อมติต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่หนทางแก้ไขวิกฤติการณ์ และได้รับการสนับสนุนจากรัฐต่าง ๆ ในการแก้ไขวิกฤติการณ์นี้จำนวนมาก แต่หากวิเคราะห์ถึงเหตุผลในการที่รัฐเหล่านี้ให้การร่วมมือในการปฏิบัติตามข้อมติแล้ว

จะเห็นได้ว่ามาจากเหตุผลทางการเมืองและทางเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ดังในกรณีให้เห็นเด่นชัด เช่น

ซีเรีย - ซีเรียเคยประณามสหรัฐอเมริกาว่า เป็นผู้สนับสนุนอิสราเอล ก่อความขัดแย้งกับอาหรับ ในขณะที่สหรัฐอเมริกาก็ได้ประณามซีเรียว่าเป็น "รัฐก่อการร้าย" (Terrorist state) แต่ในวิกฤติการณ์นี้ ซีเรียและสหรัฐอเมริกาต่างร่วมกันดำเนินการบีบบังคับต่ออิรัก ทั้งนี้ พอวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของซีเรียได้ว่า ประการแรก ซีเรียมีความเป็นปฏิปักษ์กับอิรักอยู่ก่อนแล้ว จึงต้องการใช้โอกาสนี้ในการทำลายศักยภาพในการทำสงครามของอิรัก เพื่อมิให้เป็นภัยคุกคามต่อซีเรียในภายหน้า ประการที่สอง ซีเรียต้องการมีความสัมพันธ์กับรัฐตะวันตก และรัฐอาหรับในภูมิภาคนี้ เช่น ซาอุดีอาระเบีย ซึ่งแต่เดิมเห็นว่าซีเรียเป็นรัฐที่สนับสนุนการก่อการร้ายและไม่ต้องการมีความสัมพันธ์ด้วย ซีเรียจึงต้องการใช้วิกฤติการณ์นี้สร้างภาพพจน์ซีเรียใหม่ ประการที่สาม ซีเรียหวังว่าจากความร่วมมือของซีเรียในวิกฤติการณ์นี้อาจนำไปสู่การช่วยเหลือทางการเงินจากซาอุดีอาระเบีย และคูเวตในอนาคต และหวังว่าอังกฤษและสหรัฐอเมริกาจะยกเลิกมาตรการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อซีเรีย เนื่องจากกรณีการวางระเบิดสายการบินของอิสราเอลในกรุงลอนดอน เมื่อปี 1986 ประการที่สี่ ซีเรียหวังว่าสหรัฐอเมริกาจะช่วยกดดันอิสราเอลให้คืนที่ราบสูงโกลัน (Golan Heights) ซึ่งอิสราเอลยึดครองนับแต่ปี 1967 ให้กับซีเรีย¹²

อาร์เจนตินา - อาร์เจนตินาเป็นรัฐเดียวในกลุ่มลาตินอเมริกาที่ส่งกำลังมาร่วมในกองกำลังนานาชาติ ซึ่งมีอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นคู่สงครามกับอาร์เจนตินา ในกรณี "สงครามหมู่เกาะฟอล์กแลนด์" (Falklands War) ร่วมอยู่ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากต้องการฟื้นฟูสัมพันธภาพกับสหรัฐอเมริกา และ

12 "The Economist", (13 October 1990), p. 48-49.

ตะวันตก และหวังจะได้รับการช่วยเหลือทางด้านหนี้สินจากสหรัฐอเมริกา¹³

ญี่ปุ่น - เช่นเดียวกับอาร์เจนตินา ที่อยู่ห่างไกลจากภูมิภาคที่เกิดวิกฤติการณ์มาก ญี่ปุ่นได้อ้างถึงรัฐธรรมนูญของตนที่ห้ามมิให้มีการจัดส่งกองกำลังป้องกันตนเองแห่งชาติ ไปปฏิบัติการณ์นอกอาณาเขตญี่ปุ่น แต่ญี่ปุ่นก็ได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินต่อกองกำลังนานาชาติเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากถูกสหรัฐอเมริกาใช้มาตรการทางการเมืองบีบบังคับให้ช่วยเหลือจนญี่ปุ่นจำต้องสนับสนุนให้ความช่วยเหลือดังกล่าว

จากตัวอย่างที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่ารัฐเหล่านี้ให้ความร่วมมือในการแก้ไขวิกฤติการณ์ด้วยเหตุผลต่าง ๆ กันในผลประโยชน์จากทางการเมือง เศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งหากแสดงออกอย่างชัดเจน ย่อมอาจเสื่อมเสียเกียรติภูมิของรัฐเหล่านี้

ดังนั้น เมื่อคณะมนตรีความมั่นคงได้มีข้อมติกำหนดมาตรการในการแก้ไขวิกฤติการณ์อิรัก-คูเวต บรรดาข้อมติเหล่านั้น จึงเป็นฐานแห่งข้อสนับสนุนทางกฎหมายต่อการที่รัฐต่าง ๆ จะใช้อ้างความชอบธรรมในการเข้าร่วมดำเนินการแก้ไขวิกฤติการณ์นี้ทั้งนี้เพราะในการดำเนินการความสัมพันธ์ระหว่างรัฐนั้น แม้จะกระทำไปโดยเหตุผลทางการเมือง และเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ แต่การที่จะได้มาซึ่งการยอมรับจากรัฐต่าง ๆ นั้น ยังคงต้องอาศัยเหตุผลในทางกฎหมายมารองรับอยู่ ซึ่งหากมิได้มีข้อมติคณะมนตรีความมั่นคง เป็นฐานรองรับด้านกฎหมายแล้ว การแก้ไขวิกฤติการณ์นี้อาจไม่ได้รับความร่วมมือจากรัฐต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เช่นนี้

¹³ "The Economist", (29 September 1990), p. 45.

2.2 การร่วมมือของสหภาพโซเวียตกับสหประชาชาติในการแก้ไข วิกฤตการณ์ อิรัก-คูเวต

แต่เดิมนั้นสหภาพโซเวียตได้มีสนธิสัญญามิตรภาพกับอิรักโดยลงนามเมื่อปี 1972 โดยสนธิสัญญานี้กำหนดระยะเวลาไว้ 20 ปี และสหภาพโซเวียตเป็นผู้สนับสนุนด้านอาวุธยุทธภัณฑ์รายใหญ่ที่สุดของอิรักแต่ภายหลังจากที่ นาย Gorbachev เป็นผู้นำสหภาพโซเวียตแล้วได้มีนโยบายปฏิรูประบอบเศรษฐกิจภายใน และต้องการที่จะจำกัดความช่วยเหลือที่ให้กับมิตรประเทศลง เพื่อนำงบประมาณส่วนนี้มาใช้จ่ายในการปฏิรูปเศรษฐกิจภายใน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพโซเวียตกับอิรักไม่แนบแน่นอย่างเคยประกอบกับสหภาพโซเวียตต้องการความช่วยเหลือจากประเทศยุโรปตะวันตกในแผนการปฏิรูปเศรษฐกิจของตน และหวังที่จะมีความสัมพันธ์กับรัฐต่าง ๆ ซึ่งมีฐานะร่ำรวยในกลุ่มประเทศโอเปค ทั้งนี้เพราะรัฐแถบนี้เป็นผู้ซื้ออาวุธรายใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่อำนาจซื้อจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งสหภาพโซเวียตในฐานะที่เป็นผู้ผลิตอาวุธรายใหญ่ของโลกต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมแบ่งในตลาดอาวุธจากรัฐเหล่านี้ สหภาพโซเวียตจึงเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับคูเวต โอมาน การ์ตาร์ และต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับซาอุดีอาระเบียต่อไป เมื่อเกิดวิกฤตการณ์อิรัก-คูเวตขึ้น สหภาพโซเวียตจึงเห็นว่า การร่วมมือกับสหประชาชาติในการแก้ไขวิกฤตการณ์ และการให้ความช่วยเหลือซาอุดีอาระเบีย ในระหว่างวิกฤตการณ์นี้จะ เป็นช่องทางหนึ่งในการที่จะพัฒนาความสัมพันธ์กับซาอุดีอาระเบียต่อไป เมื่อยุติวิกฤตการณ์แล้วและซาอุดีอาระเบียเองก็ต้องการที่จะให้สหภาพโซเวียตเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขวิกฤตการณ์นี้ด้วย ทั้งนี้เพื่อรักษาดุลยภาพทางทหารของสหรัฐอเมริกามีอิทธิพลในภูมิภาคนี้มากเกินไป¹⁴

¹⁴ "The Economist", (22 September 1990), p. 54.

ดังนั้น การร่วมมือของสหภาพโซเวียตกับสหประชาชาติในการ
แก้ไขวิกฤติการณ์นี้ จึงเป็นผลให้ระบบความมั่นคงร่วมกัน (Collective
Security System) ซึ่งเป็นพื้นฐานของการรักษาสันติภาพและความมั่นคง
ระหว่างประเทศอันมอภการะหลักไว้กับความร่วมมือของมหาอำนาจสามารถ
ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับอาวุธยุทธโธปกรณ์ส่วนใหญ่ของอิรัก
ได้รับจากสหภาพโซเวียต เมื่อสหภาพโซเวียตยุติความช่วยเหลืออิรัก จึงทำให้
อิรักไม่อาจใช้อาวุธยุทธโธปกรณ์เหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันทำให้ศักยภาพ
ในการทำสงครามของอิรักลดลงไปมาก

อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือของสหภาพโซเวียตในวิกฤติการณ์
นี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความพยายามในการยุติสงครามเย็น (Cold War)
ระหว่างสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตด้วย ซึ่งในวิกฤติการณ์นี้สหภาพโซเวียต
ประกาศจุดยืนว่า ต้องการให้มีการระงับวิกฤติการณ์โดยสันติวิธี และไม่ต้องการ
ให้มีการใช้กำลังทหารถ้าไม่จำเป็น ซึ่งในการประชุมสุดยอดระหว่างผู้นำสหรัฐ
อเมริกาและสหภาพโซเวียต เมื่อวันที่ 9 กันยายน 1990 ที่กรุงเฮลซิงกินั้นผู้นำ
ทั้งสองได้ประกาศร่วมกันถึงความร่วมมือในการระงับวิกฤติการณ์นี้¹⁵

2.3 การสิ้นสุดของสงครามเย็น

จากการยุติสงครามเย็นระหว่างสองมหาอำนาจ สหรัฐอเมริกา
และสหภาพโซเวียต ได้ส่งผลให้บรรดารัฐต่าง ๆ ซึ่งเคยได้รับความช่วยเหลือ
จากสองมหาอำนาจนี้ ได้รับความช่วยเหลือลดน้อยลง ทำให้รัฐต่าง ๆ เหล่านี้
ต้องแสวงหาหนทางที่จะรักษาเสถียรภาพ และความมั่นคงของตนในสังคมนระหว่าง

¹⁵ "The Economist", (15 September 1990), p. 51.

ประเทศโดยลำพัง ปราศจากการช่วยเหลือของมหาอำนาจ ซึ่งนำไปสู่แนวทางที่จะยอมรับเคารพในกฎหมายระหว่างประเทศว่าเป็นหนทางที่จะรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงของรัฐมากขึ้น และต่างก็พยายามให้รัฐอื่น รวมทั้งมหาอำนาจ เคารพกฎหมายระหว่างประเทศด้วย

ดังนั้นในวิกฤติการณ์ อิรัก-คูเวต รัฐต่าง ๆ จำนวนมากจึงให้ความร่วมมือกับสหประชาชาติในการแก้ไขวิกฤติการณ์ ทั้งนี้เพราะมุ่งหมายให้การแก้ไขวิกฤติการณ์โดยสหประชาชาตินี้เป็นบรรทัดฐานในการแก้ไขวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และเป็นหลักประกันในเสถียรภาพและความมั่นคงของรัฐต่าง ๆ ต่อไป

2.4 ศักยภาพในการทำสงครามของกองกำลังนาซาชาติ

ในการปฏิบัติการทางทหารต่าง ๆ นั้น ปัจจัยที่ส่งผลถึงชัยชนะมีอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ ยุทธศาสตร์ แสยนาคุณภาพทางทหาร และขวัญกำลังใจ ซึ่งในส่วนของการทำงานสงครามปลดปล่อยคูเวตในวิกฤติการณ์นี้ กองกำลังนาซาชาติมีปัจจัยดังกล่าวเหนือกว่าอิรักในทุกด้านดังวิเคราะห์ได้ดังนี้

ประการแรก กองกำลังนาซาชาติ มียุทธศาสตร์ที่เหนือกว่า กล่าวคือ โดยสภาพภูมิศาสตร์แล้ว อิรักมีพรมแดนติดต่อกับ จอร์แดน คูเวต ซีเรีย ตุรกี และอิหร่าน ในด้านพรมแดนที่ติดต่อกับซีเรียนั้น ซีเรียเป็นรัฐหนึ่งที่ส่งกองกำลังเข้าร่วมกับกำลังกองนาซาชาติส่วนพรมแดนด้านที่ติดต่อกับตุรกีนั้น แม้ว่าตุรกีจะประกาศว่าจะไม่ยินยอมให้กองกำลังนาซาชาติโจมตีอิรักทางภาคพื้นดินโดยผ่านทางตุรกีก็ตาม แต่ตุรกีก็ได้ยอมให้กองกำลังนาซาชาติใช้ฐานบินในตุรกี เพื่อโจมตีอิรักทางอากาศ ประกอบกับตุรกีก็เป็นสมาชิกของ NATO (North Atlantic Treaty Organization) ซึ่งรัฐสมาชิกส่วนใหญ่ของ NATO ได้เข้าร่วมใน

กองกำลังนานาชาติ สำหรับพรมแดนทางด้านอิหร่านนั้น แม้อิรักจะยุติสงครามกับอิหร่านแล้วก็ตามแต่อิหร่านได้ทำความตกลงร่วมมือกับซีเรียเมื่อวันที่ 25 กันยายน 1990 และแสดงท่าทีให้อิรักถอนทหารจากคูเวตตลอดมา¹⁶ และเมื่ออิรักยึดครองคูเวตจึงทำให้ต้องประจัญหน้ากับซาอุดีอาระเบีย ซึ่งกองกำลังนานาชาติส่วนใหญ่ตั้งมั่นอยู่โดยตรง ส่วนในพรมแดนด้านจอร์แดนนั้น อิรักก็ยังคงต้องให้ความสำคัญกับพรมแดนด้านนี้อยู่ เพราะจากการที่จอร์แดนให้ความร่วมมือกับอิรัก อาจเป็นสาเหตุให้อิสราเอลโจมตีอิรัก โดยผ่านเข้าจอร์แดนได้และทางด้านชายฝั่งทะเลนั้น กองกำลังทางเรือของอิรักไม่อาจเทียบเท่ากับกองกำลังทางเรือของกองกำลังนานาชาติได้ ซึ่งกองกำลังนานาชาติอาจโจมตีอิรักจากด้านชายฝั่งทะเลโดยการยกพลขึ้นบกก็ได้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า อิรักต้องระวังการโจมตีจากทุกด้านรอบประเทศ ซึ่งไม่อาจทราบได้ว่าจะถูกโจมตีจากด้านใด ทำให้ยุทธศาสตร์ในการตั้งรับของอิรักกระทำได้อย่างยากลำบาก หรืออีกนัยหนึ่งคือ อิรักตกอยู่ในการโอบล้อมของกองกำลังที่เป็นปฏิปักษ์นั่นเอง

ประการที่สอง แส่นยานุภาพทางทหารของกองกำลังนานาชาติที่เหนือกว่าอิรักมากกล่าวคือสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศส ต่างก็เป็นผู้ผลิตอาวุธรายใหญ่ของโลกและมีเทคโนโลยีในด้านอาวุธสงครามที่สูงมาก ในขณะที่อิรักต้องอาศัยการซื้ออาวุธจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ และเป็นอาวุธที่มีเทคโนโลยีต่ำกว่า และต้องใช้เวลาขนส่งเป็นเวลาพอสมควร ซึ่งเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ขึ้นรัฐผู้ผลิตอาวุธส่วนใหญ่ก็ได้ระงับการจัดส่งอาวุธให้กับอิรักทันที ประกอบกับอาวุธยุทธโธปกรณ์ต่าง ๆ ที่กองกำลังนานาชาติใช้นั้นมีจำนวนมากที่เพิ่งคิดค้นได้สำเร็จ เช่น เครื่องบินรบที่ไม่สามารถตรวจจับได้โดยเรดาร์ เป็นต้น

¹⁶ "The Economist" (29 September 1990), p. 40.

ประการที่สาม ขวัญกำลังใจที่เหนือกว่าของกองกำลังนานาชาติ กล่าวคือ กำลังพลของกองกำลังนานาชาติ เชื่อว่าการปฏิบัติการของตนได้รับความสนับสนุนจากทั่วโลก และมีการส่งกำลังบำรุงตลอดเวลา มีอาวุธยุทธภัณฑ์ที่ทันสมัยกว่าและรับทราบข่าวสารต่าง ๆ ตลอดเวลาในขณะที่อิรักต้องสู้รบเพียงลำพัง และขาดการส่งกำลังบำรุงเนื่องจากความขาดแคลนอันสืบจากการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ และมีอาวุธยุทธภัณฑ์ที่ล้าสมัยและขาดการติดต่อด้านข่าวสารจากภายนอก